

Skolpolitiskt handlingsprogram

Kristdemokratiska ungdomsförbundet (KDU)

SKOLAN - TILL FÖR ELEVEN ELLER ORGANISATIONEN?	3
SKOLAN - EN PLATS FÖR BILDNING.....	6
SKOLAN EN PLATS FÖR ALLA!	7
TRYGGHET OCH ARBETSRO	9
BETYG OCH UTMÄRKELSER	11
FRISKOLAN SAMHÄLLETS VERKLIGA GRUNDSKOLA	12

Ideologiska utgångspunkter

Människan har i alla tider sökt kunskap. Upptäckten av elden, konstruktionen av hjulet och 1800-talets industrialisering kan sägas vara resultatet av människans nyfikenhet och sökande av kunskap. Uppfinningar och vetenskapliga upptäckter är enligt personalismen - den människosyn som kristdemokratien bygger på - resultatet av det förhållande det ligger i människans natur att söka kunskap. Skolan kan sägas vara ett svar på människans sökande efter kunskap.

Men människan kan inte reduceras till endast en kunskapssökande varelse. Enligt personalismen, som utgår från att människan är en person, är hon en mer mångfacetterad varelse än så. En viktig politisk uppgift är att skapa en skola som tar hänsyn till hela människan. Skolan kan alltså inte bara utgå från människans kunskapssökande.

Vad innebär då det faktum att människan är en person - utöver det förhållande att hon är kunskapssökande?

Ett grundläggande antagande i personalismen är att alla människor _ trots att vi alla är olika och unika _ har ett och samma värde. Människans värde är knutet till hennes existens som person _ inte till hennes prestationsförmåga, kön, sexuella läggning, handikapp, etniska, religiösa eller sociala tillhörighet. Övertygelsen om alla människors lika värde måste genomsyra både undervisning och övrig verksamhet. Särskilt viktigt är detta i skolan där elevernas prestationer värderas. Utmaningen består i att kunna visa att denna värdering inte gäller eleverna som personer utan endast deras kunskaper.

Vidare slår personalismen fast att människan _ till skillnad från djuren _ är moraliska varelser. Vi människor kan faktiskt välja mellan ont och gott, rätt och fel. Det faktum att människan är en moralisk varelse innebär dock inte att hon alltid agerar moraliskt rätt, något som den mänskliga historien bekräftar med smärtsam tydlighet. Denna insikt om människans moraliska bristfällighet kallas för ofullkomlighetstanken. Enligt personalismen kan vi alltså inte utgå från att människan alltid gör det rätta. Denna realistiska syn på människan måste genomsyra skolans verksamhet. Det kan inte förutsättas att elever och skolpersonal alltid agerar moraliskt rätt, utan vi måste alltid ha en beredskap att upptäcka och reagera på exempelvis mobbning och andra former av kränkningar av människovärdet.

Enligt personalismen är människan också gemenskapstörstande. Som små barn medvetandegörs vi om både oss själva och omvärlden genom relationen till andra människor. Under uppväxten är vi beroende av föräldrarnas stöd och omtanke. Också under återstoden av våra liv söker vi oss till andra människor för att kunna tillgodose vårt behov av gemenskap. Under unga år fyller skolan en mycket viktig gemenskapsförmedlande funktion. Vi i KDU vill slå vakt om och utveckla denna funktion.

Till skillnad från individualismen har alltså personalismen en helhetssyn på människan. Skolan måste i så stor utsträckning som möjligt locka till kunskapssökande. Den ska slå vakt om alla elevers lika och okränkbara värde och dessutom tillgodose både elevers och skolpersonals behov av gemenskap. Den yttersta målsättningen med skolans verksamhet måste vara att alla får chansen att förverkliga hela sin potential som hela människor.

Skolan - till för eleven eller organisationen?

Det är viktigt att skolan så långt som möjligt försöker anpassa sig efter eleven och inte tvärtom. I skolan skall alla ha möjlighet att synas, ingen ska hållas tillbaka och ingen lämnas efter, eleverna skall ha möjlighet att visa upp sin fulla potential. Ofta är det så att skolan är till för organisationen snarare än eleven. Eleven har lite att säga till om i skolans byråkratiska värld. Skolan utgör en av de viktigaste grundstenarna i ett demokratiskt samhälle. Den ska skapa förutsättningar för den enskilde elevens personliga utveckling och hennes möjligheter att påverka beslutsprocessen. Detta betyder att skolan och utbildning i stort är mycket viktigt för vårt samhälle. För att utbildningen ska fungera är det viktigt att den finns till för eleven i första hand och inte för organisationen. Om eleven sätts i centrum är sannolikheten större att skolan lyckas med sitt syfte, att utveckla olika personers möjligheter.

Med en ideologi som lär att alla människor är olika, men med lika värde, ställs höga krav på skolan. Skolan ska uppmuntra dessa olikheter och därigenom ta fram det bästa ur varje person. Alla har olika intressen, förutsättningar och begåvningar. Lärarnas roll är att se och bekräfta dessa talanger. För att detta ska vara möjligt krävs att lärarna är välutbildade och klasserna små. Lika viktigt som det är att elever får stöd och stimulans i det de har lätt för eller

tycker är roligt, är att man inser elevens begränsningar. En förutsättning för att trivas i skolan tror vi är att alla känner att de kan leva upp till de krav som ställs på dem. Det är inte roligt att lära om man hela tiden känner att man inte hinner med eller förstår, vilket också så småningom visar sig i nedslående resultat. För att förhindra detta måste största möjliga valfrihet finnas i skolan. Det handlar om att arbeta utifrån varje persons förutsättningar och göra det bästa för denne. I och med att alla har olika talanger och visioner i livet är det även viktigt att gymnasieskolan har ett så brett utbud som möjligt. Det är viktigt att utrymme ges till såväl teoretiska som praktiska studier.

Detta vill KDU:

- **Varje elev ska ha rätt att välja skola**

En elev som får vara med och påverka blir mer intresserad av det den gör. För att öka valmöjligheten är det viktigt att friskolor med olika inriktningar och geografisk spridning uppmuntras. Det är även viktigt att skolor i glesbygdsområden och på mindre orter uppmuntras så att eleverna har möjlighet att välja en skola i det område de bor.

- **Mindre klasser**

För att skolan ska vara till för eleven måste hon/han känna sig sedd. För att detta ska vara möjligt krävs det att klasserna inte blir för stora. I mindre klasser har lärarna bättre möjlighet att ägna sig åt varje enskild elev och möta dennes behov. Ur ett organisationsperspektiv är det lätt att antalet elever i en klass styrs av exempelvis ekonomi, ”ju större klasser desto mindre antal lärare”, resonerar man numera oftast. Men vi i KDU vill i stället att elevens behov skall styra över organisationens.

- **Flexibel skolstart**

Barn är olika och blir mogna för skolstart vid olika tidpunkter. För att bättre kunna tillgodose barns olika behov ska det vara möjligt att börja i grundskolan vid varje terminsstart. Denna möjlighet ska även finnas på gymnasiet.

- **Individanpassad undervisning**

Eftersom alla är unika krävs olika undervisningsmetoder för att det ska passa alla. Lärare och skolor ska så gott de förmår anpassa undervisningen efter elevernas behov. Detta är viktigt i alla ämnen, det gäller att se till bredden som finns i ett ämne. Ett exempel är idrott. Idrott är ett ämne som är viktigt inte minst ur ett folkhälsoperspektiv. Det är därför viktigt att ämnet anpassas efter elevernas förutsättningar så att inte olika förutsättningar eller t ex. funktionshinder blir ett hinder för att kunna delta. Ur organisationssynvinkel vore det kanske enklare att använda sig av en metod och låta elevernas olikheter vara deras problem och låta dem anpassa sig efter skolans arbetsätt. Om skolan ska finnas för eleven – såsom vi anser - är det viktigt att undervisningen blir individanpassad.

- **Ha olika svårighetsgrad i kärnämnen**

Det måste finnas en insikt om att alla elever inte har samma förutsättningar, viljor och intressen. Vissa är mer teoretiskt begåvade medan andra är mer praktiskt begåvade. Hänsyn till detta måste tas när kursplaner och läroplaner fastställs. Denna insikt leder till att KDU anser att kärnämnen bör kunna läsas i olika svårighetsgrad. En nivå som ger allmän behörighet till högskolan och en som inte ger detta. Skillnaden är att den lägre nivån inte är lika lång och ger en mer ytlig beskrivning av ämnet, medan den högre nivån således är längre och ger en mer fördjupad insikt i ämnet. Genom en sådan uppdelning tror KDU att fler skulle klara av kärnämnen och att även studietrötta eller mer praktiskt lagda elever skulle stå ut med vissa teoretiska kärnämneskurser. Om eleven senare vill läsa på högskola och har läst den lägre nivån ska det självfallet finnas möjlighet att komplettera betygen till den nivå som ger behörighet till högskolan.

- **Minska antalet obligatoriska ämnen**

Det är viktigt att eleven har möjlighet att påverka sin skolgång bland annat genom val av ämnen. Varje elev är unik med olika intressen och talanger som ska uppmuntras. Därför ska varje elev ha möjlighet att fördjupa sig och specialisera sig inom de ämnen som han eller hon har extra intresse eller talang för. Utöver de åtta kärnämnen vill därför KDU ha så få obligatoriska ämnen som möjligt. Det som idag kallas för karaktärsämnen, det vill säga ämnen som är obligatoriska för alla inom ett visst program, ska alltså skäras ner.

Istället vill KDU att eleven själv ska få välja ämnen i högre grad. Ämnesvalen bör dock begränsas inom de områden som har relevans till det program man valt. Till exempel ska en samhällsvetare kunna välja mellan en rad olika samhällsorienterade ämnen. Genom ett sådant upplägg av gymnasieprogrammen skulle chansen till specialisering öka, liksom motivationsförmågan då eleven i högre utsträckning valt sina egna ämnen. Detta system skulle således innebära att grenarna till de olika programmen försvinner. Eleven väljer istället ett program och bygger därefter på med valfri fördjupning. Här är det eleven och dennes behov av undervisning som sätts i centrum.

- **Att skolan inte blir tidsbunden**

Eleven ska ha möjlighet att läsa i sin egen takt oavsett hur lång tid det tar. Det viktiga är att alla elever lämnar grundskolan med goda och väl uppfyllda kunskaper, inte att de går nio år i skolan. Även på gymnasiet ska elever kunna läsa i egen takt. Huvudsaken ska vara att eleven tar sina poäng, inte hur lång tid det tar. Detta borde ses som en självklarhet i en skola som finns till för eleven.

- **Större elevinflytande**

Om skolan ska vara till för eleven måste han/hon ha något att säga till om, måste ha ett större inflytande. Bland annat måste elevråd och liknande få större inflytande och respekt på skolorna. Det ska även finnas personer som är beredda att ställa sig på elevernas sida gentemot organisationen. Om det finns klagomål på lärare, betygssättning med mera ska det finnas någon person med inflytande att prata med som lyssnar till elevens behov. KDU tycker att det ska finnas ett minimikrav på elevinflytande en elev kan kräva. Detta är nödvändigt för att kunna skydda ett visst mått av elevinflytande. Sedan är det givetvis upp till varje skola om de vill gå längre än så. Får eleverna vara med och bestämma blir det troligen fler och nya idéer om förändring. Elevinflytande är enormt viktigt för att skolan ska vara till för eleven. Däremot tycker KDU att det är viktigt att inte glömma bort att det är lärarna som är utbildade och därför tror vi inte på total elevdemokrati. Det borde vara lärarna i samråd med varandra och eleverna som slutligen kommer fram till de lämpligaste lösningarna.

- **Samarbete mellan familj och skolpersonal**

Det är viktigt för eleven att det finns en bra relation mellan skolan och hemmet. Det är av stor vikt vilken attityd föräldrarna har till skolan eftersom denna attityd formar barnets syn på skolan. Om samarbetet fungerar bra mellan familjen och skolan upplever eleven harmoni. Det är viktigt att en elev inte upplever motsättningar mellan dessa för att kunna trivas i båda dessa närmiljöer. KDU tycker att både skolan och familjen måste ta ett aktivt ansvar för att få detta att fungera. Ett bra samarbete mellan familj och skolpersonal är viktigt i en skola som finns till för eleven.

- **Öppna skolan**

Skolan, som byggnad, ska finnas till för eleven och inte för organisationen. Elever ska känna att byggnaden tillhör även dem och inte bara lärare och personal. Eleven ska kunna ha tillgång till lokalerna på ett enkelt sätt även på kvällstid för att kunna utveckla sina talanger eller jobba med skolarbeten om så önskas. En mer öppen skola skulle kunna leda till att elever får en mer positiv bild av skollokalerna, det skulle bli roligare att gå dit och eleverna skulle känna ett större ansvar för lokalerna då de känner sig som delägare. Givetvis blir detta lite jobbigt för organisationen. Det behövs sätt att kontrollera detta på och det kan innebära både mer personal och andra investeringar. Visst är det så men skolan är ändå där för elevens skull. Elevernas attityd till skolan måste förändras och då är detta ett viktigt steg. Eleven måste känna att skolan finns till för henne/honom. Först då kan den kännas viktig.

- **Införa skolpeng**

För att fristående och kommunala skolor ska få lika ekonomiska förutsättningar är KDU för den kommunala skolpengen. Skolpengen följer eleven, oavsett vilken skola som väljs.

För elever med särskilda behov ska det finnas extra ersättningar. En elev som väljer att gå i gymnasieskola på annan ort och inte kan bo hemma bör få högre inackorderingsbidrag så att det täcker ett boende som är lämpligt med hänsyn till syftet och tillgång och efterfrågan i kommunen.

Skolan - en plats för bildning

Skolans uppgift är att se till att eleverna skaffar sig kunskap. För att skolan ska kännas meningsfull för eleverna måste de få känna att de lär sig något och att nya kunskaper inhämtas. För att detta ska vara möjligt krävs det att skolmiljön känns stimulerande och genomsyras av kreativitet och arbetslust. Att gå en hel dag och bara känna tristess är knappast en bra miljö för kunskapshämtning. KDU menar att ett sätt för eleven att trivas är att eleven i så stor utsträckning som möjligt får välja ämnen. Skolan har till uppgift att lära ut grundläggande kunskaper, men utöver detta måste eleven själv få styra så mycket som möjligt.

Ofta uppstår olika pedagogiska moden som okritiskt upphöjs till den enda sanna läran. Detta är olyckligt eftersom elevernas skiftande behov kräver en mångfald av pedagogiska grepp. Problembaserat lärande passar exempelvis en del elever, men kan samtidigt vara förödande för andra som inte är mogna nog att ta ansvar för sitt lärande. På samma sätt är man ofta lite för snabb att avfärda "gamla" metoder. Den traditionella lärarledda undervisningen utsätts ofta för kritik av nya pedagoger. Samtidigt ser vi att i synnerhet elever från studieovana hem behöver det stöd som den lärarledda undervisningen kan innebära.

Att ställa krav är inte fult. Det är nödvändigt med tydliga kunskapskrav inom de olika ämnena. Kraven får dock inte bli så höga att de dränerar en elevs självförtroende. Varje elev har sina egna förutsättningar och det måste respekteras. Samtidigt innebär det inte per automatik att kraven är för höga bara för att det är många som inte når upp till kunskapsmålen. Det kan istället bero på att skolan är för dålig på att inspirera studiesvaga elever och ge dem det stöd och den uppmuntran de så väl behöver. Om Sverige ska stå sig väl internationellt och inte halka efter i kunskapsligan är det en nödvändighet att kunskapsmålen är högt ställda. Det är även viktigt med tydliga mål så att eleverna får reda på vad som krävs för att klara av kursen med ett bra betyg. Det är viktigt att man på ett klart och tydligt sätt kan se om eleven hämtat in de kunskaper som förväntas. Därför är regelbundna kunskapskontroller viktiga. Sådana kontroller kan bl.a. ske genom nationella prov.

Detta vill KDU:

- **Införa "behovstest" till varje ny årskurs i grundskolan**

Att antalet elever som lämnar grundskolan med otillräckliga betyg har ökat stadigt är ett stort problem. Situationen skulle inte ha behövt uppstå om tidigare insatser hade gjorts. Det är inte rimligt att det är först i årskurs 8 då de första betygen sätts som ögonen öppnas för eventuella problem. För att tidigt upptäcka elever med studiesvårigheter vill KDU att man inför "behovstest" till varje ny årskurs i grundskolan. Dessa bedömningar ska göras i slutet av varje årskurs och ligga till grund för huruvida man anses klara av den nya årskursen. Är bristen alltför stor kan det leda till att man får gå om en årskurs, men vanligtvis torde det räcka med extra stödundervisning eller kanske sommarläsning. Det viktiga är att man på ett klart och tydligt sätt ser i vilka ämnen bristerna finns och att de åtgärdas i tid. Genom sådana prov tror vi att antalet som klarar av kunskapskraven efter grundskolans slut skulle bli fler och att brister skulle kunna rättas till i ett så tidigt skede som möjligt. Ju förr man griper in i ett problem desto mindre drastiska åtgärder krävs för att åtgärda problemet.

- **Ha åtta kärnämnen**

KDU vill ha åtta kärnämnen i gymnasieskolan. Dessa ämnen ska vara Svenska, Engelska, Matematik, Samhällskunskap, Historia, Religion, Naturkunskap samt Idrott och hälsa. KDU menar att dessa ämnen är så pass grundläggande för alla, oavsett vilka studier man tänkt sig att de ska läsas av alla elever. Kärnämnen ska bestå av A-kurser och finnas i två olika nivåer. Meningen är att A-kurserna ska ge eleverna en bredd i ämnet, där betoningen läggs på de grundläggande kunskaperna. Fördjupningen sker först i de senare kurserna.

- **Uppmuntra motiverade elever att läsa fler kurser än de obligatoriska**

KDU vill uppmuntra elever att läsa fler poäng än de 2500 poäng som idag (år 2005) är obligatoriska. Politiker ska bara fastslå ett antal minimipoäng som varje elev ska läsa, därutöver ska den elev som så önskar få bygga på med fler kurser. Elevers skolengagemang bör också uppmuntras genom att alla volontärtimmar, såsom elevråd och liknande inkluderas i slutbetyget och betygsätts, på skalan godkänt eller icke godkänt.

- **Inrätta ett nationellt diplomsystem**

För elever med särskilda talanger i olika ämnen ska ett särskilt diplom delas ut på alla skolor. Detta diplom ska vara nationellt erkänt, dvs. att principerna för att få ta emot det ska vara likvärdigt i hela landet. Detta för att uppvärdera studiemotiverade elever och ge dem ett erkännande för goda insatser.

- **Avsätta 10 % av schemat till individuellt val**

För att en elev ska få möjlighet att läsa kurser som inte har med det gymnasieprogram den valt att göra vill KDU att ca 10 % av schemat ska avsättas till individuellt val. Meningen med de individuella valen är att eleven får chans att helt fritt läsa kurser utifrån eget intresse. Det individuella valet kan handla om såväl praktiska ämnen, som ämnen som annars inte går att läsa inom det valda programmet. KDU vill också att det skall finnas möjlighet att läsa en samhällsservice kurs som individuellt val på de nationella programmen. För att uppmuntra eleverna till att känna ansvar för sig själva och sin omvärld.

- **Införa lärlingsprogram**

KDU tycker att de praktiska programmen bör utvecklas. Vi vill därför införa ett nytt lärlingsprogram. Det som skulle skilja ett lärlingsprogram från ett vanligt yrkesprogram är att det skulle ha ett tätare samarbete med näringslivet. Den praktiska utbildningen skulle mer eller mindre uteslutande ske på företagen. En av fördelarna är att det förmodligen skulle underlätta för eleven att få jobb efter skolan samt att många elever skulle uppskatta en sådan utbildning. I slutet av utbildningen får eleven avlägga ett lärlingsprov.

- **Införa en kvalitetsgaranti för elever**

Det är rimligt att elever ska erhålla ett visst mått av garanterad kvalitet vad gäller undervisning och skolmiljö. Dessa krav ska vara tydliga och nedskrivna för att elever och föräldrar på ett enkelt sätt ska kunna påtala när kvalitetsgarantin inte uppfylls.

- **Upplýfta bildningens och lärandets roll**

Att ständigt förkovra sig och utöka sitt kunskapsförråd är en naturlig drift hos människan och har ett värde i sig. Detta är något samhället måste stödja och uppmuntra. Läraren är en viktig resurs i detta arbete som måste värnas. En lärare kan både väcka och stödja en elevs intresse och motivation för ett ämne. KDU menar därför att lärarens roll måste uppvärderas. Detta kan göras på flera sätt. Ett sätt är naturligtvis lönesättningen, men även att ge läraren tillräckligt med tid för arbetet liksom att betona lärarens unika roll som kunskapsförmedlare. Om lärarens undervisningsfria tid är bunden till arbetsplatsen ska läraren ha tillgång till fullgoda arbetslokaler.

- **Fler nationella prov i skolan**

För att garantera elever en likvärdig utbildning oavsett vilken skola man går på eller vart i landet man befinner sig vill KDU införa fler nationella prov. Dessa prov ska finnas i alla ämnen i grundskolan och i kärnämnen i gymnasiet dels för att garantera likvärdigheten, men också som en hjälp till lärarna. Dessa prov ska rättas på nationell instans.

Skolan en plats för alla!

Alla människor är olika. KDU menar att dessa olikheter är något positivt som man bör uppmuntra och tillvarata. På det sättet kan vi komplettera och berika varandra. Men att vi är olika betyder inte att vi ska bli olika behandlade. Kristdemokratisk ideologi bygger på att alla människor har ett unikt och okränkbart människovärde. Det betyder att alla människor ska bli behandlade med respekt, även om man är lite annorlunda. Detta gäller också, i allra högsta grad, i skolan. Den har en mycket viktig roll i att lära människor att behandla varandra på ett värdigt sätt. Det finns många praktiska aspekter av hur skolan kan bli en plats för alla. Skolan måste vara anpassad efter att ta emot alla elever oavsett prestationsförmåga, kön, handikapp, etnisk, religiös eller social tillhörighet och sexuell läggning.

Eftersom alla är olika vill vi människor ofta dela in folk i olika grupper, där de som är lite mer lika varandra får samsas i en grupp. En av dessa gruppindelningar är den som gjorts mellan män och kvinnor. Kvinnor har ibland framställts som mindre intelligenta och inkapabla till annat än hemarbete. Detta rimmar mycket illa med kristdemokratisk ideologi. Att kvinnor och män ska behandlas lika är naturligtvis något som man måste lära sig redan i skolan. Det måste också vara så i praktiken. Undersökningar har visat att pojkar ofta drar till sig större

uppmärksamhet från lärare än flickor, som ofta ses som ”snällare och tystare”. Och trots att flickor generellt sett har högre betygssnitt än pojkar finns det fortfarande få kvinnor på högt uppsatta positioner i samhället. Vi menar att skolan alltför ofta har förstärkt könsroller som har lett till ett ojämnt samhälle.

Sverige är ett mångkulturellt samhälle, vilket gör att skolans verksamhet måste anpassa efter detta faktum. Det är viktigt att skolan lär barn om olika kulturer och religioner. En ny kultur, ett annorlunda utseende och beteende kan uppfattas som avvikande och egendomligt, men kan också vara något intressant och spännande. Skolan måste väcka elevernas intresse för det nya och låta dem bekanta sig med det. Denna process får gärna använda sig av elevernas egna erfarenheter som utgångspunkt.

Detta vill KDU:

- **Att alla ska få vara unika**

Det kan rent konkret handla om att ge flickor lika mycket tid som pojkar i grundskolan, men det handlar också om att lärare måste tänka mer på att de behandlar pojkar och flickor lika. Skolan måste också ta sitt ansvar när det gäller att motverka konstruerade könsroller och verka för att alla elever uppmuntras att utvecklas till unika personer snarare än att leva upp till föreställningar om hur män och kvinnor ska vara.

- **Att funktionshindrade ska kunna välja om de vill gå på en vanlig skola med handikappanpassning eller om de vill gå på en specialskola**

Att det finns en handikappstolett på varje skola är väl numera en självklarhet, men det kan handla om mera kvalificerad anpassning som att man t.ex. anpassar undervisningen efter en person som är syn- eller hörselskadad. En elev har kanske senare i livet blivit handikappad och har kvar sina kompisar i den vanliga skolan. Det är då naturligt att eleven vill kunna gå kvar i sin ursprungliga skola. En annan elev kanske har haft sitt handikapp hela livet. Att gå med andra som har liknande funktionshinder kan då kanske kännas lättare och roligare. Gymnastiklektionerna blir tex. på mer lika villkor om alla sitter i rullstol. Det viktiga är dock att eleven själv får bestämma.

- **Funktionshindrade ska få godkänt i Idrott och Hälsa**

Annorlunda förutsättningar skall inte negligeras i Idrott och Hälsa. Det ska inte råda någon tvekan om att även en person med annorlunda förutsättningar, exempelvis något funktionshinder eller astma ska kunna få godkänt i Idrott och Hälsa. Aktivt deltagande, utefter elevens förutsättningar ska räcka för godkänt betyg.

- **Läromedel till funktionshindrade**

En del funktionshindrade, t.ex. synskadade, är i behov av särskilda läromedel. Skolan måste se till att dessa läromedel kan distribueras i tid så att den funktionshindrade eleven med behov av särskilda läromedel inte kommer efter i sina studier. Funktionshindrade har samma rätt som andra elever att tillgodogöra sig nödvändig information och kunna få göra detta i god tid före prov och andra typer av kunskapskontroller.

- **Skolan ska erbjuda minst två olika alternativ till lunch**

Skolan ska erbjuda minst två olika alternativ till lunch, varav ett ska vara vegetariskt. Det är även viktigt att de elever som har allergier av olika slag och elever som av religiös övertygelse kräver särskild mat erbjuds detta. I skolans cafeteria bör också finnas möjlighet att köpa frukt till en rimlig kostnad, för att eleverna ska ha möjlighet att fylla på med energi under skoldagen.

- **På skolor ska det finnas ett utrymme där eleverna kan finna avskildhet och ro**

Det handlar inte om att bygga upp ett litet kapell eller en minimoské i varje skola, utan om att det ska finnas ett utrymme där eleven kan finna avskildhet och ro. På många skolor finns redan idag vilorum som idag används bl.a. för bön och meditation. Det är viktigt att alla elever, oavsett trostillhörighet, känner att de kan använda rummet för att be eller meditera.

- **Erbjud tillräcklig modersmålsundervisning**

De elever som har ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning. Undersökningar visar att goda kunskaper i sitt modersmål gör det lättare att ta till sig och lära sig svenska.

Trygghet och Arbetsro

Eleven ska kunna känna sig trygg i skolan. Det är en förutsättning för att överhuvudtaget kunna utvecklas, både känslomässigt och kunskapsmässigt. Elever som respekteras känner trygghet och därför ska skolan genomsyras av respekt. En indikation på att detta fungerar är arbetsron. När vi har respekt för varandra, får vi också arbetsro. Det bör även inses att många av skolans problem i själva verket inte är skolproblem, utan snarare symptom på en otrygg uppväxt i allmänhet.

Mobbning, såväl fysisk som psykisk, eller trakasserier ska inte på några villkor accepteras. Vi hör allt oftare om problem med mobbning i skolan. Barn och ungdomar stannar hemma av rädsla att bli psykiskt eller fysiskt misshandlade. Detta är ett skrämmande faktum. Mobbning är att kränka en annan människa och det människovärde som vi kristdemokrater så starkt vill värna. Därför tycker KDU att alla skolor ska införa nolltolerans vad det gäller alla former av mobbning. Detta kan både innebära fysisk mobbning och psykisk mobbning. Att blunda för problemet på grund av rädsla att som skola få ett dåligt rykte är att se saken ur helt fel synvinkel. En skola som istället tar tag i situationen och jobbar för att lösa den visar att man är mån om eleverna och deras trygghet. Om mobbningen uppmärksammas på ett tidigt stadium finns mycket större möjligheter att motarbeta den än om den redan hunnit etablera sig. Skolan måste ta sitt ansvar. Ingen ska behöva vara rädd för att gå till skolan.

Skolan måste vara mer tydlig med sin etiska värdegrund. Skolan har som uppgift att förmedla etiska värden till barn och ungdomar. Den etik som enligt KDU står upp för värderingar som skapar bäst förutsättningar för ett medmänskligt samhälle genomsyrat av respekt och tolerans är den kristna etiken. Därför bör också skolans värdegrund vila på den kristna etiken.

Detta vill KDU:

- **Ha god tillgång till kuratorer på varje skola.**

Skoltiden är den period i barn och ungdomars liv då de utvecklas som allra mest. Det är under skoltiden det är meningen att de ska skaffa sig kunskap om världen utanför skolans fyra väggar. Samtidigt som denna period av ungdomarnas liv är väldigt känslig kan klimatet även vara ganska hårt på många skolor. Även om miljön på skolorna förbättras behöver många elever någon att prata med. KDU anser därför att det måste finnas god tillgång till kuratorer på varje skola. På flera skolor finns idag inte någon kurator. Det räcker knappt på små skolor, absolut inte på stora. En god tillgång till kuratorer skulle medföra att fler elever skulle få en chans att prata med någon utomstående.

- **Öka resurserna till skolhälsovården.**

För att kunna arbeta effektivt är det viktigt att må bra. KDU vill därför att skolhälsovården ska få ökade resurser. Skolsköterskan ska få mer tid att arbeta med förebyggande hälsovård. Vi anser också att skolsköterskan ska få förskriva vissa läkemedel, dvs ha en behörighet som liknar distriktssköterskors. Skolhälsovården ska arbeta i nära samarbete med övrig hälso- och sjukvård. På gymnasienivå är samarbetet med ungdomsmottagningar extra viktigt. På orter där dessa saknas kan skolsköterskan i viss mån kompensera detta. Exempelvis kan skolsköterskan få behörighet att förskriva "dagen-efter-piller". KDU anser att det är ett betydligt bättre alternativ än att låta dem vara receptfria.

- **Att varje skola ska ha en anti-mobbningsgrupp och en anti-mobbningsplan.**

Alla kan vi vara överens om att mobbning är fel. Men hur ska vi ta fram realistiska förslag för att åtgärda och förebygga mobbning? KDU tycker att alla skolor ska ha en anti-mobbningsgrupp bestående av frivilliga elever och lärare. Denna grupp ska tidigt under läsåret sammanträda och forma en anti-mobbningsplan som sedan ska gälla under resten av året. I denna ingår till exempel planering av temadagar/veckor, film dagar, föreläsningar etc. Eftersom den främsta orsaken till mobbning är okunskap ska naturligtvis planerna vara utformade på ett sätt som innebär att eleverna kommer att lära sig mycket. Dessutom ska eleverna kunna känna att de kan vända sig till medlemmarna i anti-mobbningsgruppen om de antingen blir mobbade själva eller har upptäckt mobbing på skolan. KDU tror att detta skulle skapa ett bättre klimat på skolor eftersom eleverna aktivt får vara delaktiga i att kämpa mot mobbning.

- **Införa kontrakt gällande nolltolerans av mobbning.**

KDU vill att ett kontrakt gällande nolltoleransen ska signeras av lärarna på en skola. Det ska förbinda dem till att agera direkt i alla situationer som kan uppfattas som mobbning och rapportera detta till föräldrar och eventuellt även till rektor. Om mobbningen uppmärksammas på ett tidigt stadium finns mycket större möjligheter att avveckla den än om den redan hunnit etablera sig. Ett liknande kontrakt kan även delas ut för att skrivas på av eleverna där det framgår att skolan inte accepterar mobbning och att eleven genom att signera kontraktet förbinder sig till att behandla sina skolkamrater bra och rättvist.

- **Att den mobbade ska ha sista ordet**

I vissa fall blir mobbningen så ihärdig och långvarig att man måste lösa problemet genom att låta den mobbade eleven och mobbaren gå på skilda skolor. Detta ska bara ske i yttersta nödfall. Situationen kanske kan lösas genom att istället placera de två eleverna i nya parallellklasser. Om det trots allt är så att det är lämpligast med byte av skola menar KDU att det ska vara den som mobbar som ska byta skola. Bara om den mobbade uttryckligen själv önskar att byta skola så ska detta ske.

- **Jobba för skolans fostrande roll**

Det är i hemmet och i skolan eleverna formas till goda medborgare och det är i skolan eleverna spenderar en stor del av sin vakna tid. Därför har skolan ett ansvar att fostra eleverna och få dem att utvecklas till trygga individer. Skolan ska inte vara en gråzon mellan hemmet och samhället utanför, där eleverna kan göra vad de vill. Skolan ska vara en plats för kunskap och fostran även om man aldrig kan bortse från det överordnade föräldransvaret. För att återge skolan denna status måste även synen på läraren förändras. KDU vill se fler demokratiska auktoritetslärare i skolan.

- **Att klottrare ska ta konsekvenserna av sina handlingar**

Klotter orsakar stora kostnader för skolorna då de måste ta in specialpersonal för att städa bort kladdet. Det medför även att skolan ser ovårdad ut och det sänker skolans standard. Att klottra är att vandalisera och detta visar i allra högsta grad på bristande respekt från elevernas sida. Detta kan inte accepteras. KDU tycker att ertappade klottrare ska få städa upp efter sig och dessutom betala en symbolisk summa på till exempel några hundralappar. Detta skulle göra att klottraren får ta ansvar för sin handling, både genom att själv städa och på det ekonomiska planet.

- **Att drogtester ska vara tillåtna i skolan**

Droger är en växande oro i många skolor. Drogmisshuset hos elever drabbar enskilda och skolan som helhet. Droger ska inte på något sätt accepteras i skolan och ungdomar som missbrukar droger behöver hjälp och stöd. För att tidigt kunna upptäcka missbruk vill därför KDU att det ska vara tillåtet och möjligt att drogtesta elever som man har anledning att misstänka för drogmisshuset även om de är under 15 år. På detta sätt ökar möjligheten att i ett tidigt skede upptäcka och komma tillrätta med drogproblem på en skola.

- **Att ogiltigt frånvaro ska redovisas i elevens betyg**

Att elever skolkar tyder till stor del på brist på respekt för skolan och undervisningen. Skolan är elevens ”arbete” och de ”arbetstider” som finns ska följas. Naturligtvis ska det inte accepteras att elever utan relevanta skäl uteblir från undervisningen. KDU tycker därför att ogiltigt frånvaro ska redovisas i elevens slutbetyg på gymnasiet, inte bara för sista terminen, men för alla tre åren. KDU tror även att om den ogiltiga frånvaron redovisas, kommer den även minska. Eleverna skulle ta skolan på större allvar och skulle förhoppningsvis inte tycka att det var värt att skolka eftersom det senare redovisas i betyget.

- **Se fler vuxna i skolan**

Att fler vuxna människor vistas i skolan skulle innebära en större trygghet för eleverna. Det skulle även vara positivt om inte alla vuxna på skolan var lärare, utan även vuxna som inte genom yrket är relaterade till skolan. I lägre klasser i grundskolan skulle t.ex. varje skolbarns föräldrar någon dag under läsåret komma och hälsa på och se hur eleverna har det och hur skolmiljön är.

KDU vill även uppmuntra ideella initiativ så som kamratstödjare, klassmorfar och Kompisar I Skolan. Dessa blir ofta mycket uppskattade på skolorna, även av högstadiel elever. Ungdomar behöver vuxna att se upp till och identifiera sig med och fler vuxna på skolan skulle kunna skapa relationer som ökar motivationen och glädjen hos eleverna.

- **Införa etiklektioner i grundskolan**

Att prata om vad som är rätt och fel och att diskutera åsikter och känslor är viktigt för att skapa en bra stämning och en skolmiljö som genomsyras av etik och moral. Därför vill KDU införa ”etiklektioner” i grundskolan. På ett tidigt stadium kan då även läraren upptäcka om det till exempel finns rasistiska, fientliga eller diskriminerande åsikter och tankar i klassen.

Betyg och utmärkelser

Betyg är ett verktyg för att bedöma kunskaper. Men, betygssystemet som det ser ut idag fungerar tyvärr inte. Det är orättvist och fyller inte sin funktion att bedöma elevers kunskaper och verka som en sporre. Betygen är till för att uppmuntra elever till att kämpa vidare och samtidigt vara ett bevis på ett väl genomfört arbete. Med hjälp av betygen ska eleven kunna se vart den ligger och vad som krävs för att t.ex. höja sig ett steg.

Från olika håll hörs idag krav på att ta bort betygen helt eller enbart ha betygen godkänt eller icke-godkänt. Ett sådant system skulle troligtvis inte gagna vare sig eleverna eller samhället på lång sikt då det vore att sänka ribban ett rejält steg. För många fungerar betyget som lön för mödan och det skulle kunna bli svårt att sporra elever till att göra sitt bästa om det aldrig gav synlig utdelning. För att skapa motivation är det viktigt med synliga mål. Betyg är ett exempel på ett sådant mål.

Men betyg har även nackdelar. Den betygspress som finns idag kan trycka ner den mest studiemotiverade eleven. Elever känner först en press i grundskolan att få höga betyg för att komma in på det sökta gymnasieprogrammet och sedan en än värre press på gymnasiet för att kunna läsa till det yrke man eftersträvar.

Detta vill KDU:

- **Införa en sjugradig betygsskala**

För att få ett mer rättvist betygssystem vill KDU införa en sjugradig betygsskala. Med fler steg skulle systemet bli mer rättvist. Med få betygssteg blir resultatet att elever med samma betyg kan ha väldigt olika kunskapsnivåer. Det underminerar i längden förtroendet för betygssystemet. Med fler betygssteg uppmuntras eleven att ligga i lite hårdare. Med få betygssteg krävs det mera att höja sig ett betygssteg än om det finns fler steg, vilket kan göra en elev uppgiven. Med fler betygssteg blir det lättare att höja sig en nivå och därmed ökar incitamenten till att jobba på lite extra.

- **Siffror istället för bokstäver**

Icke-godkänd och godkänd är hårda ord som får eleverna att känna sig som en vara på en fabrik där man stämplas på ryggen: PASSED, NOT PASSED. Frågan är bara vem eleven är godkänd för. Eftersom det dessutom är svårt att sätta en allmän norm för vad som är godkänt och inte godkänt vill KDU ha betyg i siffror istället för i bokstäver. Sedan är det upp till varje gymnasie- och högskoleprogram att avgöra vilket betyg som ska krävas för att få söka in till programmen. Ett sifferbetyg blir också mer lättöverskådligt och lättolkat för eleven.

- **Kurs- och målrelaterade betyg.**

Om alla elever är musiktalanger och förtjänar högsta betyg så ska alla få högsta betyg i ämnet. Det ska inte finnas någon begränsning på hur många högsta betyg som delas ut. Elever ska inte jämföras med varandra. KDU förespråkar därmed målrelaterade betyg. Det ska finnas nedskrivna kriterier för vad som krävs för att uppnå ett visst betyg. Detta skapar rättvisa och tydlighet i betygssystemet. Nationella prov med betygsgränser som sätts centralt underlättar betygssättningen och gör den mer rättvis och likvärdig i hela landet. KDU förespråkar också kursrelaterade betyg på gymnasiet, dvs att betyg sätts efter varje avslutad kurs. Detta för att det tydligt ska synas i betyget hur mycket en elev läst i ett visst ämne och för att hela gymnasietidens prestationer ska räknas in och inte bara sista terminens. Kursrelaterade betyg uppmuntrar också elever till att fördjupa sig och läsa högre kurser.

- **Skriftliga omdömen från årskurs fyra.**
För att ge eleverna en mjukstart innan betygen tror vi att skriftliga omdömen är en bra start. Där ska läraren skriva hur eleven klarar sina mål, arbetar i grupp, motivation osv. Genom dessa man kunna se hur eleven klarar målen man satt upp och hur man har förbättrats. Tanken är att bedömningarna av hur elever gör ifrån sig ska vara successiva. I den lägre delen av grundskolan används utvecklingssamtal som därefter övergår till skriftliga omdömen och slutligen betyg. Som det är idag är det lätt att elever glider undan systemet och först i årskurs åtta och nio märks eventuella brister i elevens kunskaper. Utvecklingssamtal och skriftliga omdömena har samma funktion som betyg, att uppmuntra eleven samt att informera eleven och hans eller hennes föräldrar hur eleven ligger till.
- **Betyg från årskurs sju.**
Vi tycker det är viktigt att eleven uppnår en viss mognad innan det första betyget. Vi tycker därför att det vore lämpligt att få sina första betyg i årskurs åtta. Dessförinnan skall de skriftliga omdömena vara ett sätt att upptäcka kunskapsbrister utan att öka den press som just betyg kan ge.
- **Betyg ska sättas av en grupp lärare.**
Vid betygssättning ska det inte spela någon roll vilken klass eleven går i - alla ska bedömas utifrån samma grunder. Lärare i samma ämne bör kontinuerligt träffas och diskutera vad de gör på lektionerna, jämföra prov och hur de bedömer elevernas resultat. Godtyckligheten bland lärare måste försvinna. Vi vill ha en rättvis skola där alla bedöms efter sin prestation och kunskap inte efter skolans medelvärde på betyg eller lärarnas humör.
- **Elever ska ha rätt att överklaga sina betyg.**
Orättvisa betyg ska inte få förekomma, om personkemin mellan en elev och lärare inte fungerar ska detta inte påverka elevens betyg. Om betygen upplevs som orättvisa ska det finnas möjlighet att överklaga och få sina kunskaper utvärderade av en eller flera andra oberoende lärare.
- **Elever ska ha rätt att utvärdera sina lärare.**
Elever ska ha möjlighet att skriftligt framföra sin åsikt om sina lärare utan att det påverkar dem negativt. Det är viktigt att ta vara på elevernas åsikter för att utveckla kompetensen hos lärare, att avhjälpa deras brister och föra fram deras talanger.
- **Olika behörighetskrav för olika program.**
Det är inte rimligt att ställa samma krav i t.ex. matematik oavsett vilket program man tänkt gå. Det är självklart att det ska kunna krävas högre betyg i matematik för behörighet på naturvetenskapligt program än på ett annat mer praktiskt inriktat program. Därför menar KDU att varje gymnasieprogram och högskoleprogram själva ska få bestämma vilka minimikrav som ska gälla för att få behörighet till programmet. Olika program kräver olika förkunskaper och därför är det rimligt att minimikraven differentieras mellan olika program.

Friskolan samhällets verkliga grundskola

Den snabba tillväxten av antalet fristående skolor väcker emellanåt starka känslor. Vissa oroar sig för att de fristående skolorna utarmar det "riktiga" kommunala skolväsendet. Att de offentliga medel som tillförs friskolorna tär på välfärden. Andra menar att det växande friskoleväsendet är en välbehövlig blåslampa för den kommunala skolan. Genom konkurrensen tvingas skolor som tidigare tagit elever och lärare för självklara att anstränga sig mer än tidigare.

KDU avvisar båda dessa synsätt på friskolan. Eftersom det offentliga _ stat, kommun och landsting/region _ finns till för medborgarna och inte tvärtom, ska friskolor, som ofta startas och drivs av just medborgare i form av t ex kooperativ eller andra föreningar, stödjas av det offentliga. Att se dem som tärande på det allmännas resurser är därför orimligt.

Men också att reducera dem till konkurrenter eller komplement till den kommunala skolan är, enligt oss, felaktigt. I skolsammanhang representeras det offentliga av kommunen eftersom det är kommunen som är huvudman för de

offentliga skolorna i Sverige. Och i enlighet med vårt tidigare konstaterande om att det är det offentliga som är till för medborgaren och inte tvärtom, ska alltså fristående skolor som startats av medborgare stöttas av kommunen.

Med ett sådant synsätt är det orimligt att tala om det kommunala skolväsendet som kommunens "egna" skolor. Kommunledningen ska istället uppmuntra och stödja de medborgare som startar och driver fristående skolor. Däremot är det väl oundvikligt och heller inte speciellt dåligt om de enskilda skolorna upplever konkurrens i förhållande till både kommunala och fristående skolor. Konkurrensen är bara en positiv bieffekt av friskoleetableringen _ inte själva syftet med den.

Offentliga skolor fyller en funktion om medborgarna själva inte kan tillgodose barnens behov av utbildning. Finns det barn som inte önskar gå i friskola, ska alltså kommunen alltid ha resurser och beredskap för att kunna emot dem. Vi menar därför att det är kommunens skolor som kompletterar de fristående _ inte tvärtom. Men detta faktum innebär inte att den numerära proportionen mellan fristående och kommunala skolor med nödvändighet ska bli den omvända. Alltjämt kommer det under överskådlig tid finnas fler kommunala skolor än fristående. Inte heller innebär det att inga satsningar längre ska göras på kommunala skolor.

Fristående och kommunala skolor ska få likvärdiga ekonomiska resurser. Innbörden i det faktum att vi menar att kommunala skolor kompletterar friskolor handlar om att kommunen inte ska konkurrera ut en framgångsrik verksamhet som bedrivs av dess egna medborgare. Att lägga ned en kommunal skola till förmån för medborgarnas egen friskola är däremot inget nederlag. Det visar bara att det aktiva medborgarskapet har fungerat.

Men på samma sätt som den politiska gemenskapen är till för medborgaren, är också skolorna till för eleverna. En skola som missköter sig och inte efterlever de regler som ska skydda och verka för elevernas bästa, bör inte hållas under armarna av kommunen.

Detta vill KDU:

- **Fri etableringsrätt under kontroll**

Det bör i princip finnas fri etableringsrätt när det gäller friskolor. Att elevunderlaget påverkas negativt för kommunala skolor är inget skäl till att en friskola inte ska få startas. Däremot ska den bedrivna undervisningen i såväl fristående som kommunala skolor regelbundet prövas av offentliga kontrollmyndigheter. Prövningen ska säkerställa att undervisningen både håller hög kvalitet och bedrivs utifrån den värdegrund som läroplanen anger och utifrån att skolan följer de regler som finns.

- **Inga skolavgifter**

KDU anser inte att tjockleken på plånboken eller geografisk bostadsort ska påverka möjligheterna att kunna skaffa sig grundläggande kunskaper. Vi avvisar därför skolavgifter för undervisning, mat, skolböcker etc. inom såväl den kommunala som den fristående skolan och anser att en likvärdig skola ska upprätthållas i hela landet. Däremot får det inte finnas lagar som förhindrar föräldrar att engagera sig i skolan exempelvis genom frivilliginsatser.

- **Likvärdiga villkor för alla skolor**

Kommunledningar runt om i Sverige måste befrias från föreställningen att det finns "egna" skolor som konkurrerar med de fristående. Alla skolor belägna i kommunen med elever från kommunen ska stöttas av kommunen. Att förmedla och förankra detta budskap är i huvudsak en pedagogisk uppgift som kan lösas först på sikt. Fram till dess måste kommunen på organisatorisk väg tillse att friskolorna inte missgynnas när t ex. ekonomiska resurser ska fördelas. Därför menar vi att den statliga myndighet som ska utvärdera skolans verksamhet också ska kunna pröva kommunens behandling av friskolorna. På så sätt minskar man risken att skolor i kommunal regi gynnas på bekostnad av fristående skolor.

- **En rättvis antagning.**

Samma regler för antagning av elever ska gälla på fristående och kommunala grundskolor. Reglerna ska vara tydliga och generellt giltiga för att förhindra att godtyckliga urval av speciellt önskvärda elever ska kunna göras. Skolor ska inte ha rätt att neka elever, så länge kvoten av elever inte är fylld och eleven uppfyller behörighetskraven. På grundskolan ska utrymmet för urvalskriterier vara begränsat. I princip bör det bestå av ett kösystem som baseras på först-till-kvarn-principen. I antagningen till grundskolan ska elever närmast skolan ges

företräde. Det är orimligt om barn får åka långa sträckor bara för att föräldrarna har missat att välja en skola nära hemmet. I mån av plats ska det däremot finnas möjlighet för elever att välja grundskola. På gymnasiet ska inte hemmets närhet till skolan spela någon roll, utan utrymmet för både fristående och kommunala skolor att ha t ex betyg eller tester som urvalskriterier ska vara större.